

dom. Jeg synes umiddelbart, at det for mange danskere – det er også dem, vi repræsenterer herinde – vil virke urimeligt, at man skulle kunne få eftergivet en stor studiegæld, hvis man står med en stor formue. Så enkelt ser Dansk Folkeparti på den sag.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Man kan mærke, at hr. Poul Nødgaard ikke har været i kontakt med ret mange af de mennesker, det drejer sig om. For hvis man har det, vil man vide, at hvis en ganske almindelig akademikerfamilie med eller uden job ejer noget, så er det friværdi i deres bolig. Det er yderst sjældent, nogen ejer noget mere. Ingen kan afvise, at der er en, der har giftet sig med en millionær med en kæmpevilla i Søllerød. Men konsekvenserne af de nuværende regler har været så hårde for så mange uskyldige mennesker, at det er bedre helt at skrotte dem. Det er bedre, at tusind bliver reddet, selv om to, som måske ikke burde have været reddet, så også bliver reddet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 23: Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik, lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., lov om orlov, lov om arbejdsmarkedsuddannelser, lov om kommunal aktivering og lov om aktiv socialpolitik. (Etableringsydelse, dimittender, orlov til ledige, deltagerbetaling på AMU, igangsættingsydelse m.v.).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).

(Fremsat 9/10 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Vagn Christensen (S):

Dette lovforslag har som overordnet sigte at sikre grundlaget for en fortsat fremgang i beskæftigelsen, uden at der skabes løninflation, og forslaget skal ses som en helhed, der er nøje afbalanceret.

Omdrejningspunktet er at øge såvel den geografiske som den faglige mobilitet, heri ligger også et ønske om en mere erhvervs målrettet uddannelsesindsats, der reelt skaber et grundlag for den enkelte, der kan øge mulighederne for at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Altså ser vi i Socialdemokratiet dette lovforslag som et udtryk for at sikre, at der ikke opstår mangel på arbejdskraft, samtidig med at andre går arbejdsløse.

For at på dette sigte indeholder forslaget bl.a., at vi nu fjerner deltagerbetalingen på AMU-kurser, fordi en sådan deltagerbetaling ikke står i et rimeligt forhold til ønsket om en øget erhvervs- og uddannelsesaktivitet. Det kan også indskydes, at deltagerbetaling har medført et uhensigtsmæssigt bøvl for alle parter.

Vi finder også, at uddannelsesorloven for ledige skal have et langt mere offensivt sigte mod beskæftigelse og arbejdsmarkedstilknytning. Det er helt centralt for Socialdemokratiet, at uddannelsesorloven bruges til at give den enkelte en reel mulighed for at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Heri ligger også, at orloven ikke tages i anvendelse i en situation, hvor den ledige kan få et arbejde, medmindre der er tale om at anvende orloven til at modvirke flaskehalsproblemer.

Hvis uddannelsesorlovsordningen ikke opfylder dette, er det dybest set det samme som

at holde den ledige for nar. Vi kan derfor støtte arbejdsministerens forslag om, at den lediges uddannelsesorlov på mere end 4 uger forudsætter, at vedkommende ikke her og nu kan få arbejde. Hvis der ikke inden for en nær fremtid er jobmulighed i sigte, det vil sige inden for et kvartal, er det helt fint at dygtiggøre sig med henblik på at få fodfæste på arbejdsmarkedet.

Arbejdsministerens forslag om at afskaffe etablerings- og igangsætningsydelsen for i stedet at anvende ressourcerne på en mere hensigtsmæssig måde i form af uddannelse eller aktivering hilser Socialdemokratiet velkommen. Det gør vi, fordi vi ikke mener, at disse ordninger har øget den enkeltes jobmuligheder. Der har snarere været tale om, at hovedparten af personer, som har modtaget etablerings- eller igangsætningsydelse, i et fremtidsperspektiv reelt er blevet fastholdt i en arbejdsløshedstruende situation.

At justere rådighedsreglerne i en periode med høj arbejdsløshed, som vi så det op igennem 1980'erne, giver ikke synderlig samfundsmæssig mening. Men situationen er heldigvis den anden i dag. Danmark har faktisk Europarekord i arbejdsløshedsbekæmpelse, og vi har en sund økonomi. Vi skal derfor sikre, at samfundshjulet ikke går i stå som i 1980'erne, og det er på den baggrund, vi foreslår en udvidelse af rådighedsreglerne.

Rådighedsreglerne for a-kasse-området foreslås derfor ændret på en sådan måde, at man efter 6 måneders ledighed inden for en periode på 12 måneder skal kunne tage imod et arbejde uden for ens faglige område. Ligeledes udvides den lediges egen jobsøgning til at favne bredere efter 6 måneders ledighed.

Angående dimittender sker der en ligestilling i forhold til andre a-kasse-medlemmer med hensyn til optjeningskravet. Således vil 52-ugers-reglen også omfatte dimittender.

Socialdemokratiet er helt enig i arbejdsministerens forslag om at gennemgå de ledige selvstændiges rådighedsforpligtelser. Endvidere vil der i særlige flaskehalsituationer kunne blive tale om, at man må acceptere en udvidet transporttid til arbejde fra i dag 3 timer til 4 timer daglig. I den forbindelse støtter Socialdemokratiet også forslaget om, at der i flaskehalsituationer gives en større støtte på op til 100.000 kr. til de personer, som er frivilligt indstillet på at flytte langt efter et arbejde.

Samlet set ser vi lovforslaget som et udtryk for, at vi vil fastholde den positive beskæftigelse

og samfundsudvikling, som den aktive arbejdsmarkedspolitik har skabt grundlaget for.

Selv glædede jeg mig i morges, da jeg var på vej herind i bussen og kunne se, hvordan alle de folk, som var i deres arbejdstøj, strålede. Det fortæller lidt om, hvad det er for et Danmark, der er sat i gang.

Jeg skal derfor på Socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget til Tingets velvillige behandling.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg må sige, at jeg studsede noget over, at den socialdemokratiske ordfører i alvor argumenterede for, at når man nu fjerner uddannelsesorlovs mulighederne for de arbejdsløse, er det for at sikre, at de i hvert fald får noget uddannelse, som umiddelbart fører til arbejde.

Sådan som jeg hører det, påstås det nærmest, at den statslige uddannelsesplanlægning til fulde og fuldstændig har fulgt op på de steder, hvor der rent faktisk er mangel på arbejdskraft. Jeg må nævne, at de eneste steder, hvor det nogen sinde er lykkedes at påvise egentlig flaskehalse, er lige præcis dér, hvor den statslige uddannelsesplanlægning har spillet fallit.

Nu siger man så, at man vil fratage de ledige muligheden for efter eget valg og eget ønske at påbegynde en uddannelse, som de selv vurderer måske vil bringe dem i arbejde. Jeg synes, det er grotesk.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg synes, det var en interessant udlægning, som fru Jette Gottlieb her præsterede.

Som virkelighedens verden ser ud, er situationen den, at det, det handler om, er, at når man skal bruge et år på at se på, hvad der kan være af fremtidsmuligheder, og måske endda videre skal bruge uddannelsesgodtgørelse, er det væsentligt, at man har haft med inde i planlægningen af, hvad det er, man skal i gang med, om det kunne passe ind i den struktur, der er på arbejdsmarkedet det pågældende sted.

Vi har alt for mange situationer, hvor det i stedet for at give folk muligheder har fastholdt nogle mennesker i en situation, og så er der ikke givet dem videre mulighed. Nu mener jeg, at ansvaret i det system, der skal være med til at rådgive dem, er blevet dobbelt så stort.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Så vil jeg altså meget gerne se noget dokumentation for, at uddannelsesorlov, der har givet folk mulighed for at påbegynde en uddannelse – ikke nødvendigvis at gøre den færdig, men det har de så haft bedre muligheder for, når det første år var gennemløbet – skulle have holdt folk fast i arbejdsløsheden. Jeg har aldrig hørt noget lignende. Det vil jeg meget gerne have dokumentation for.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Sådan kan man udlægge det, jeg sagde, og jeg skal ikke underkende, at det var den udlægning, man ønskede og havde brug for fra fru Jette Gottliebs side.

Men det, det handler om, er, at hvis man ikke har taget perspektivet med ind i sine vurderinger, når man har stået over for en uddannelsesorlov, og ikke har set på det videre fremtidsrettede perspektiv og har fået lagt en handlingsplan med hensyn til, hvad der skal gøres i den næste fase, kan man blive fastholdt i en situation, hvor det ender med ledighed. Så har den uddannelse sådan set været spildt og har ikke givet det løft, som en sådan uddannelse skulle give.

Ulla Tørnæs (V):

Dette forslag fra regeringen er, hvad jeg vil til-lade mig at kalde et rigtigt bunkebryllup. Der er både noget godt, men der er så sandelig også noget skidt i forslaget.

Venstre og Det Konservative Folkeparti har i finanslovpålægget »Fornyelse 98« præsenteret de helt nødvendige reformer af arbejdsmarkedet. Med L 23 fremlægger regeringen nu en række beskedne justeringer, som slet ikke er tilstrækkelige set i forhold til det, V og K har foreslået, men det skal retfærdigvis siges, at der på en række punkter naturligvis er tale om skridt i den rigtige retning.

Regeringen har nu endelig på en række punkter set skriften på væggen og har i vid udstrækning lyttet til Venstres synspunkter, og det er vi naturligvis meget godt tilfredse med. Men lad mig allerede nu understrege, at der er mindst ét skridt i den helt forkerte retning, og det handler naturligvis om regeringens forslag om at fjerne deltagerbetaling på AMU-kurser. Det kan vi under ingen omstændigheder gå med til, men det vil jeg vende tilbage til senere.

Det er til gengæld meget fornuftigt, at regeringen nu foreslår at fjerne etableringsydelsen. Vi har længe peget på, at etableringsydelsen bør afskaffes. Der er efter Venstres opfattelse tale om stærk konkurrenceforvridning, og ofte er der ligefrem tale om spild af offentlige midler, idet levedygtigheden blandt de startede virksomheder er meget ringe. Det samme gælder regeringens forslag om afskaffelse af igangssætningsydelsen under lov om kommunal aktivering.

Med hensyn til kontanthjælpsmodtagere ønsker vi, at der indføres en straksaktivering omfattende alle i kontanthjælpssystemet, der alene har ledighed som problem.

Med hensyn til de foreslåede ændringer af dimittendsatsen er der igen tale om et lille bitte skridt i den rigtige retning. Venstre har tidligere foreslået, at dimittendsatsen bør være forbeholdt uddannede, der har gennemført en uddannelse af mindst tre års varighed, og det vil naturligvis være ideelt, om regeringen ville være med på den idé.

Jeg glæder mig til gengæld oprigtigt over, at regeringen nu endelig er parat til at stramme rådighedsreglerne. Vi har tidligere foreslået, at alle skal tage et anvist arbejde efter seks måneders ledighed uanset hidtidig beskæftigelse og uddannelse, men det er som sagt glædeligt, at regeringen har valgt at lytte til Venstres synspunkter på dette område.

Specielt i en tid med mangel på arbejdskraft er det helt uacceptabelt, at man kan afslå et anvist job og stadig bibeholde dagpengereetten. Tal fra Danmarks Statistik viser, at mere end hver femte ledige reelt ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet, og det forhold ønsker vi naturligvis at ændre.

Det er også glædeligt, at regeringen nu endelig er parat til at stramme kriterierne for uddannelsesorlov. Venstre har tidligere foreslået, at uddannelsesorlov ikke skal omfatte ledige, og det er naturligvis stadig vort krav at få det gennemført. Vi har en række opklarende spørgsmål om de foreslåede ændringer af uddannelsesorlov, som vi vil stille under udvalgsarbejdet.

Vi kan til gengæld som sagt under ingen omstændigheder støtte arbejdsministerens forslag om at afskaffe deltagerbetaling til AMU-kurser. For os var det en klar forudsætning for at stemme for ændringerne tilbage i 1995, at der blev indført en generel deltagerbetaling for AMU. Vi stillede rent faktisk rent faktisk

ændringsforslag om dette tilbage i 1995, men det blev desværre stemt ned.

At ministeren i dag påstår, at deltagerbetalingen ikke har nogen adfærdsregulerende effekt, forudså vi sådan set allerede i 1995, i og med at ministeren besluttede sig for, at den kun skulle omfatte 15-20 pct. af AMU-brugerne, og det gjorde vi også ministeren opmærksom på. Dermed blev der efter Venstres opfattelse aldrig nogen sinde tale om egentlig efterspørgselsstyring, sådan som det var hensigten.

Det gjorde vi som sagt ministeren udtrykkeligt opmærksom på allerede tilbage i 1995. Derfor er det for os ikke noget argument, der kan bruges til at afskaffe deltagerbetalingen i dag. Vi ønsker derimod at gå en helt anden vej. I stedet for at afskaffe deltagerbetalingen foreslår vi en generel deltagerbetaling, der omfatter alle brugere af AMU. Det vil fjerne det inferno af bureaukrati, som ministerens forslag fra 1995 har medført, specielt for AMU-centrene, og det vil sikre en egentlig efterspørgselsstyring, hvor det er det reelle behov, der afgør udbudet af kurser.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Der var mange ting, man kunne gribe fat i, men jeg skal kun gribe fat i én ting, nemlig deltagerbetaling til AMU.

Jeg synes, at man skal være ualmindelig tyk-hudet, hvis man ikke, når man har været ude og snakke om det, der er foregået med hensyn til vore AMU-centre og denne deltagerbetaling, har oplevet, hvem det er, den har ramt, og hvad det bureaukrati med pengene og alle de andre ting har medført, hvor mange mennesker man har sat i gang med administration, og hvad der ellers er fulgt med.

Man har faktisk brugt flere ressourcer på bøvl, end man har på at få noget egentlig godt ud af det. Derfor vil jeg godt sige til fru Ulla Tørnæs, at jeg synes, at man i denne situation er sådan stillet, at her må man tage et valg, om man vil have alt det dér bøvl, eller man vil have noget uddannelse sat i gang.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Enhver, der kender til forhistorien for denne deltagerbetaling, ved udmærket godt, at det var et forslag, der blev bragt frem i firepartsudvalgets rapport tilbage i 1994. Vi havde faktisk en lang drøftelse om det her i Folketinget i 1995 i

forbindelse med indførelsen af deltagerbetaling, og for Venstre er det helt principielt, at vi ønsker et efterspørgselsstyret system inden for AMU-kurserne.

I 1995 indførte vi taxameterfinansiering for AMU-kurser. En naturlig konsekvens af taxameterfinansiering er netop, at man indfører en individuel deltagerbetaling. Der kunne imidlertid ikke opnås flertal for, at den deltagerbetaling skulle omfatte alle brugere af AMU-kurser. Ministeren fandt så i al sin visdom ud af, at det kun skulle omhandle 15-20 pct. af brugerne i AMU, og bureaukratiet er så gået på at finde ud af, hvem de 15-20 pct. er.

For mig er det ikke noget argument for at afskaffe deltagerbetalingen, tværtimod. Det er et argument for at forbedre deltagerbetalingen, så den kommer til at fungere, som det egentlig var hensigten, nemlig at der bliver tale om reel efterspørgselsstyring i AMU-systemet.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg kan forstå, at Venstre nu lægger op til, at de grupper, som i dag er fritaget for betaling, skal betale. Det vil sige, at der er endnu flere med dårlig uddannelse, der skal have lov til at betale for deres uddannelse, hvorimod alle andre grupper, som har haft en chance eller en mulighed for at komme på gymnasium eller på en videregående uddannelsesinstitution, eller hvad ved jeg, stort set har fået deres uddannelse gratis.

Jeg forstår på det, som fru Ulla Tørnæs her har sagt, at her vil man ramme de aller svagest funderede.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Hvis hr. Ole Vagn Christensen ville gøre sig den anstrengelse at kigge tilbage dels i Folketingets forhandlinger og dels i udvalgsbilagene fra 1995, ville han vide, at Venstres krav dengang var, at alle skulle være omfattet af deltagerbetaling.

Det har aldrig nogen sinde været Venstres hensigt, at den enkelte medarbejder skulle betale kurset, medmindre det var den enkelte medarbejder, der selv insisterede på at komme på kurset. Hvis man af en arbejdsgiver bliver pålagt at deltage i et kursus, er det helt naturligt, at det så er arbejdsgiveren, der betaler kursusgebyret.

Endelig har vi fuld forståelse for, at hvis man som et led i en handlingsplan eller andet bliver sendt på et AMU-kursus, er man naturligvis fritaget for kursusgebyret. Det vil hr. Ole Vagn Christensen erfare, hvis han kigger tilbage i Folketingets papirer.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Så tager vi en sidste omgang korte bemærkninger, og så er det også sidste omgang.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg er enig med formanden.

Det, jeg nu forstår, er, at der altså alligevel skal være en hel masse undtagelsesregler. Det vil sige, at vi så igen er tilbage ved bøvlet.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Hvis hr. Ole Vagn Christensen havde hørt efter, hvad jeg sagde, så sagde jeg, at dem, som vi har forståelse for bliver fritaget for at betale deltagergebyret, er dem, der er omfattet af en handlingsplan. Det kan jeg helt ærligt ikke se skulle være noget særlig stort bureaukrati, for alle må vide, om man er sendt på et AMU-kursus i forlængelse af en handlingsplan, eller om man er der i forbindelse med sit arbejde eller andet. Det kan ikke være så svært.

Man behøver ikke at have et 3-siders-skema, som man skal have en akademisk grad for at kunne stave sig igennem, for at finde ud af, om man er højt eller lavt uddannet. Det er jo reelt det, der er sket: at de papirer, som arbejdsministeren har sendt rundt i systemet, betyder, at man faktisk skal have en akademisk grad for overhovedet at kunne stave sig igennem kravene.

Endelig synes jeg, det kunne være interessant – selv om formanden har antydnet, at vi ikke må fortsætte denne debat – at diskutere niveauet for deltagerbetaling. For Venstre er det afgørende, at alle bliver omfattet af deltagerbetaling, og så kan vi naturligvis altid diskutere niveauet. Det synes jeg er langt mere interessant.

Bendt Bendtsen (KF):

I stedet for at tage ordentligt fat på reformerne på arbejdsmarkedet har regeringen med det foreliggende lovforslag lappet lidt på klude-tæppet – for lidt og for småt. Nu havde vi heller ikke forventet, at regeringen skulle komme med en reform på dette område, men alligevel.

Flere af elementerne er skridt i den rigtige retning, ja, nogle af de udbudte varer nærmer sig konservativ arbejdsmarkedspolitik, og det bliver det jo ikke ringere af. Der er vel heller ingen, der havde troet, at hr. Ole Vagn Christensen kunne have holdt den tale, som han har holdt i dag, for to år siden.

I arbejdsmarkedsdelen i det konservative oplæg »Nye tider, nye tanker« står der, at etableringsydelsen og igangsætningsydelsen skal afskaffes, idet de er konkurrenceforvriddende og der simpelt hen er for lidt gods i ordningen. Vi er selvfølgelig positive over for dette element i forslaget, for det er jo konservativ politik.

Vi føler dog, at det er en fejl, at ikrafttrædelsesdatoen ligger så langt borte. Der er ingen tvivl om, at det vil medføre en hamstringsbølge af ydelser, som vi så skal trækkes med over de næste par år. Jeg synes, det er noget, som arbejdsministeren burde se på.

I lov om arbejdsløshedsforsikring ønsker man en ændring af reglerne for dimittender, så der nu skal præsteres 52 ugers ordinært arbejde for at blive berettiget til individuelle dagpenge. Det er også et skridt i den rigtige retning, som vi er positive over for.

Også opstramningen med hensyn til faglig og geografisk mobilitet skærpes. Transporttiden mellem hjem og arbejde udvides fra 3 til 4 timer. Det er også rimeligt, når vi ser på, hvordan forholdene er. Pressen har i den seneste tid beskrevet, at der er steder, hvor der er arbejde, og med de trafikforbindelser, som vi efterhånden har i vor infrastruktur, er der mulighed for at gøre noget ved det. Den time, der nu ryger på, er vi positive over for.

Med hensyn til den faglige mobilitet burde man tage skridtet fuldt ud og afskaffe begreberne rimeligt og passende. De kunne erstattes med ordet bestrideligt, og så kunne det være, at arbejdsløshedskassernes fejlskøn kunne minimeres, når vi bruger ordet bestrideligt frem for rimeligt og passende. Rimeligt og passende er elastisk i metermål.

Med hensyn til lovændringer i uddannelsesloven er der også en skærpelse her, men det er ikke godt nok. Det er selvfølgelig også i den rigtige retning, men vi ved også, at der ligger en rapport fra SFI, hvor man kan læse lidt om, hvilket udbytte uddannelsesorlov til ledige giver.

Vi føler i hvert fald, at man burde afskaffe uddannelsesorloven til ledige. Når beskæftigelsen er nået dertil, hvor vi er i dag, mener vi

også, at det er rigtigt, når der står, at uddannelsesorloven ikke skal bruges til hobby- og fritidsbetonet undervisning. Det har vi i øvrigt aldrig ment, at den skulle.

Alt i alt er det forannævnte forbedringer af lovgrundlaget set med konservative øjne, men i buketteren er der en tidsel, og det er hele AMU-delen med betaling for at deltage i AMU-kurserne. Nu vil jeg ikke bruge min taletid på det, for Venstre har tilkendegivet hovedelementerne i dette forslag. Vi er meget enige i de bemærkninger, der er kommet fra Venstre på dette område, om, at der skal være en ensartet betaling for alle selvfølgelig med undtagelse af dem, der har en handlingsplan.

Nu ønsker jeg ikke at bevæge mig ind i en ihærdig diskussion med arbejdsministeren her i salen om den tekst, der står her, men blot oplyse, at vi er villige til at se på dette lovforslag. Men der er ting i forslaget, som vi ikke kan sluge på det foranliggende grundlag.

Med disse bemærkninger vil jeg sige, at vi ser frem til en forhandling under udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg er nødt til at kvittere for den iagttagelsesevne, som hr. Bendt Bendtsen er i stand til at lægge for dagen.

Det er da helt klart, at jeg ikke kunne have sagt det. Det kunne jeg heller ikke have gjort for 10 år siden. Jeg kunne måske have gjort det for 20 år siden, men jeg kunne måske ikke have gjort det for 30 år siden.

Det var derfor, jeg sagde, situationen er forandret. Det, jeg oplevede i bussen på vej ind, var en masse glade mennesker i arbejdstøj. Det gjorde jeg ikke for to år siden.

Aage Frandsen (SF):

Formålet med dette lovforslag er ifølge regeringens opfattelse, sådan som det fremgår af bemærkningerne, at det skulle fremme et fleksibelt og mobilt arbejdsmarked. Samtidig kan man sige, at lovforslaget bygger på en opfattelse af, at det er efterspørgselsindien med hensyn til at få arbejde, nemlig de arbejdsløse, der er problemet på arbejdsmarkedet.

Det undrer mig meget, at regeringen og arbejdsministeren har en sådan grundidé, for det må være det, der ligger i selve forslaget. Det undrer mig meget, fordi arbejdsmarkedets forskere og også arbejdsministeren selv ved forskellige lejligheder i den senere tid har under-

streget, at det er på udbudssiden hos arbejdsgiverne, problemet er i dag. Det er altså et synspunkt, som ministeren har givet udtryk for ved forskellige lejligheder, og derfor kan jeg ikke forstå, at det ikke er den side, som regeringen interesserer sig for.

Efter vores opfattelse ligger hovedproblemet med hensyn til at få det danske arbejdsmarked til at fungere endnu bedre i, at arbejdsgiverne for manges vedkommende stadig væk ikke tager praktikelever, at arbejdsgiverne i for ringe udstrækning løbende uddanner arbejdskraften, og at arbejdsgiverne i for ringe udstrækning planlægger med hensyn til uddannelser, når det drejer sig om arbejdskraften. Når jeg siger arbejdsgiverne, betyder det selvfølgelig ikke alle. Der er en masse gode arbejdsgivere, som gør netop disse ting, men der er også nogle, der ikke gør det.

Derfor løser dette lovforslag efter vores opfattelse ikke de reelle problemer, der er på arbejdsmarkedet. Vi opfatter primært forslaget som en invitation til Venstre og De Konservative med henblik på et større forlig. Forslaget blev præsenteret i forbindelse med åbningsdebatten, og dér var det måske realistisk. Det er det tilsyneladende ikke i øjeblikket, og derfor anser vi dette forslag for ikke kun at være, hvad regeringen mener, men hvad regeringen troede, at den kunne få forligsparter til.

Vi forventer derfor også, at regeringen under de kommende finanslovforhandlinger vil droppe en række af disse ting i forbindelse med de drøftelser, der skal være af finansloven, fordi finansloven skal vedtages.

Hvem har f.eks. glæde af, at rådighedsreglerne strammes, hvad angår den faglige mobilitet? Det er jo ikke de uddannede, der har den store arbejdsløshed. Det er netop de ikkeuddannede. Hvem gavner det f.eks., at man efter seks måneders arbejdsløshed kan sende magisteren af sted til et eller andet arbejde, som i dag er forbeholdt ufaglærte, eller som i hvert fald i dag anvises til ufaglærte?

Er det fornuftigt ud fra en økonomisk betragtning at lade en person med en meget lang uddannelse udføre et eller andet arbejde, som i dag også godt kan udføres af ufaglærte, allerede efter seks måneders arbejdsløshed?

Hvem gavner det, at den geografiske mobilitet øges fra tre til fire timer, hvad angår rejsetiden? Hvad betyder det i realiteten for mobiliteten, at man kan stramme på denne måde? Efter vores opfattelse er der ikke belæg for, men det

vil vi nærmere undersøge under udvalgsarbejdet, at det gavner mobiliteten.

Min erfaring er, at folk er meget villige til at flytte, og det gør de allerede. Der kan være nogle enkelte undtagelser ud fra nogle familiemæssige betragtninger, hvor man holder lidt igen, men ellers er de uddannedes mobilitet meget stor.

Det samme gælder også med hensyn til dimittenderne. Hvorfor denne stramning? Efter vores opfattelse er stramningen fra 6 til 12 måneder forkert, og derfor kan vi selvfølgelig heller ikke betragte det, som ligger her, som noget positivt.

Som sagt er der en masse stramninger i dette lovforslag, som vi ikke mener har den effekt, de burde have med hensyn til at gavne arbejdsmarkedet, og vi forventer som sagt, at regeringen med henblik på forhandlinger trækker en række af disse grove stramninger tilbage, således at man kan se på forslaget positive elementer.

I den forbindelse vil jeg godt fremhæve afskaffelsen af AMU-betalingen, hvor hele den indtægt, som i dag kommer ind ved betalingen, stort set bruges til administration. Afskaffelsen af etableringsydelse, forbedring af mobilitetsydelse og det, der foreslås om det tværregionale formidlingsarbejde, er vi meget positive over for.

Vi vil også godt se på en række andre elementer i det. Det gælder f.eks. øget oplysningspligt, og det gælder også den del af begrænsningen af uddannelsesorloven, der noterer, at man ikke skal bruge den til ren hobby- og fritidspræget undervisning. Jeg ved ikke, hvad det er for noget, men det kan vi vel nok få nærmere belyst.

Hvis forslaget, som det foreligger her, skal betragtes som en helhed, kan vi under ingen omstændigheder acceptere det, men der er altså klare elementer i det, som vi gerne vil se på, og under alle omstændigheder vil vi gerne have belyst, i hvilket omfang der overhovedet er saglige argumenter for disse stramninger.

En ting er, at det godt kan være, at vi ikke politisk vil acceptere dem under nogen omstændigheder, men vi vil gerne have belyst, i hvilket omfang der overhovedet er saglige argumenter for at lave disse stramninger med hensyn til, at det skulle gavne mobiliteten. Efter vores opfattelse er de uddannedes mobilitet i dag meget stor.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Hr. Aage Frandsen havde nogle indledende bemærkninger til regeringen, og det skal den selvfølgelig nok svare på, men i samme åndedrag kunne jeg ligesom mærke, at også hr. Aage Frandsen tror, at Socialdemokratiet mener, at det er de arbejdsløse, der er problemet.

Det kan jeg sige, at det gør vi ikke. Dette lovforslag bygger netop på den forbedrede situation og er sådan set med til at løse de ting, der ligger her.

Den diskussion, der går ud på, at der skal ske yderligere stramninger, hvilket også hr. Aage Frandsen har kunnet høre er blevet sagt fra højre side af salen, er netop imødegået her, ved at man går ind og siger: Med det system og med den beskæftigelsessituation, vi har, mener vi faktisk, at den række ændringer, der er lagt op til her, ikke er noget, som den enkelte kommer til at mærke.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hvis lovforslaget, når det gælder stramninger, ikke kommer til at kunne mærkes for den enkelte, ved jeg ikke, hvorfor man skal lave dem. Hvis det ingen betydning har, forstår jeg ikke, hvorfor det skal laves.

Det er også muligt, at det mere er af hensyn til symbolikken og til imødekommenhed over for højre side for at understrege, at nu gør man da noget. Men det, der er problemet, er, at man gør noget, som efter min opfattelse – men jeg vil gerne have dokumenteret, om det er forkert eller rigtigt – ikke har nogen reel betydning med hensyn til at gavne arbejdsmarkedet.

Det er det, der er problemet; det mente jeg man var enige om fra Socialdemokratiets og SF's side. Det, arbejdsmarkedsforskere peger på, er, at det er udbudssiden, arbejdsgiversiden, der er problemet i dag med hensyn til at sørge for uddannelse. Det er jo det, der har været problemet, når det drejer sig om at få klaret beskæftigelsesbehovet, når det drejer sig om f.eks. flaskehalse. Det er arbejdsgiveren, der ikke har uddannet.

Hvorfor ligger der ikke en masse ting fra regeringens side dér? Hvorfor kommer regeringen ikke med en seniorpolitik og en række ting, så man kunne sige: Hvorfor gør man ikke det, i stedet for at man stadig væk kører videre med en betragtning om, at det må være de arbejds-

løse, der ikke bevæger sig nok? Det er åbenbart dem, der stadig væk er problemet, uanset hvad hr. Ole Vagn Christensen dybest set mener. For jeg tror, hr. Ole Vagn Christensen mener det, hr. Ole Vagn Christensen sagde. Men det er ikke det samme som handling.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg vil sige til hr. Aage Frandsen, at hvis vi er enige om, at den situation, vi befinder os i, er en forbedret beskæftigelsesmæssig situation, og at der er bedre muligheder for folk, så er det jo helt klart, at så kommer man også i gang med det arbejde, man skal i gang med, hurtigere, og det vil sige, at så kan man også tillade sig at gå ned med hensyn til den tidsfaktor, som man har.

Det, der ligger i forslaget, er sådan set, at man tilpasser det og siger: Jamen altså efter det dér kan man have en forventning om, at der er folk i gang. Når det drejer sig om de dér 3-4 timer, som er den særlige situation, så kunne det jo godt være, der var en i Århus, der havde et ønske om at blive boende, men når han nu ved, at han skal flytte sig fire timer, så kan han også overveje: Var det ikke klogere af mig at gøre det frem for at gøre det andet? Og hvis han ikke gør det, så kan man sige til ham: Jamen her er der den særlige situation, at du kommer ikke i gang, hvis ikke du gør det dér.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil gerne diskutere problemstillingen med hr. Ole Vagn Christensen, når vi via udvalgsarbejdet har fået belyst, i hvilket omfang det, hr. Ole Vagn Christensen taler om, er et problem.

Min påstand er, at det er det ikke. Det er ikke et problem, at folk ikke bevæger sig. Der er masser af mennesker, der bevæger sig, og de gør det gladeligt, måske også mere end de mennesker, som hr. Ole Vagn Christensen mødte i morges.

Jeg kender adskillige, som hver eneste dag tager lange rejser, og det gør de, fordi de kan lide at arbejde, fordi det er en glæde at arbejde, og derfor forstår jeg ikke rigtig, hvorfor man skal lave denne stramning.

Der kan være enkelte tilfælde, hvor der er nogen, for hvem det i virkeligheden ødelægger hele deres familiemønster, hvis forslaget bliver vedtaget. Og det er dér, jeg siger, at det vil jeg ikke betale for det. Men lad os nu se, om pro-

blemet er der, i stedet for at man lovgiver med henblik på en eller anden ideologisk tilpasning til et synspunkt, som regeringen vel dybest set ikke har eller i hvert fald hr. Ole Vagn Christensen nok ikke har.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg kan kun kvittere for den måde, som hr. Aage Frandsen argumenterer på, og så kan jeg sige, at det, som hr. Aage Frandsen siger, er, at han faktisk giver mig ret, at man er i den situation, at folk vil godt bevæge sig. Derfor er der jo heller ikke noget odiøst i, at man siger, at hvis der nu skulle være enkelte, der har lidt svært ved det, at man så kan hjælpe dem til også at komme frem til den samme erkendelse.

Dorit Myltoft (RV):

Da partiets ordfører på dette område, fru Vibeke Peschardt, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende synspunkter:

Der kan næppe være uenighed om, at de seneste års udvikling med stigende beskæftigelse og faldende ledighed er en positiv udvikling. Derfor burde der heller ikke være uenighed om det fornuftige i at understøtte denne udvikling, og det er jo det, der ligger i det forslag, vi her behandler.

Ledigheden i Danmark er skævt fordelt. Mens der inden for nogle regioner og faggrupper er mangel på arbejdskraft, er der mange ledige med tilsvarende uddannelse i andre regioner. Det er en klar indikation af, at der er behov for at styrke den geografiske mobilitet blandt ledige, hvis flaskehalsituationer skal undgås. Det er blandt andet sådan nogle mobilitetsfremmende initiativer, der lægges op til med dette lovforslag.

Men også den faglige mobilitet skal styrkes. Et godt eksempel er de tilfælde, hvor et job ikke kræver særlige kvalifikationer eller blot kvalifikationer, der relativt nemt kan tilegnes. Spredningen i ledighedsprocenter blandt de overvejende ufaglærte kasser inden for en enkelt relativt lille region tyder på, at den faglige mobilitet blandt ufaglærte kunne være større. Fra flere regionale arbejdsmarkedsråd hører vi om mangel på arbejdskraft inden for visse af disse områder, jobtyper, som uden større opkvalificeringsindsats kan varetages af mange faggrupper.

Ikke desto mindre har det vist sig vanskeligt at motivere folk inden for andre faggrupper til

at påtage sig disse job, også selv om ledigheden er stor inden for faggruppens område. Det er en klar indikation af, at også den faglige mobilitet skal øges, og det er sådanne mobilitetsfremmende initiativer, der lægges op til med lovfor-slaget i bestræbelserne på at lægge vægt på aktivering i stedet for at henvise mennesker til passiv forsørgelse.

I det hele taget er der behov for at øge de lediges incitament til at udnytte de muligheder, der viser sig, når beskæftigelsen stiger. Lovfor-slag nr. L 23 indeholder en række gode initiativer hertil, som Det Radikale Venstre kan støtte.

Annette Just (FP):

Jamen det er jo en fornøjelse at se, at regeringen kommer med noget, hvorom vi faktisk også kan tillade os at sige: Der er positive elementer. Jeg har ikke tænkt mig at gennemgå dem i detaljer, for det har Venstre og De Konservative så-mænd gjort så udmærket, men sige: Det er vi såmænd enige i.

Vi er også enige i, at der i hvert fald er én lille tidssel, og den vil vi under udvalgsarbejdet selvfølgelig gøre vores bedste for at få fjernet. Det er det her med at fjerne deltagerbetalingen fra AMU-kurserne. Der burde være generel delta-gerbetaling for alle de kurser, og derved vil det også blive simplificeret så meget, at hr. Ole Vagn Christensen ikke behøver at bekymre sig om det her moderne udtryk: det administrative bøvl. Det er jo godt, at regeringen har haft CD inde i regeringen et stykke tid, så de har lært det nye udtryk.

Men jeg vil godt have lov til at sige til hr. Ole Vagn Christensen: Hvor er det dejligt, at han tog af sted på arbejde ind til Folketinget i sol-skinsvejr i dag, for i dag er alle arbejdere glade, fordi det var solskin i morges. Det synes jeg vir-kelig er et sagligt argument for Socialdemokra-tiet, når de kommer med et lovfor-slag, som måske har meget symbolsk værdi, måske også lidt kan kaldes kosmetisk.

For det er jo ikke de helt store forbedringer. Bevares, det meste af det er i den rigtige ret-ning. Men det er meget lidt, vil jeg sige til hr. Ole Vagn Christensen, så bortset fra at vi skal sikre, at solen skinner hver morgen, så alle kan komme glade på arbejde, og at vi selvfølgelig skal sikre os, at det her med at fjerne deltager-betaling på AMU-kurserne bliver taget ud, så vil jeg sige, at så er det positivt, og vi vil arbejde konstruktivt med at få det rettet ind og forhå-bentlig forbedret en lille smule.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Forskellen på en Socialdemokrat og en Frem-skridtsdame er, at man ved, hvornår vognen vælter, fordi man har puttet for meget på den. Og jeg har faktisk opfattelsen af, at det, der bli-ver sagt om, at vi går i en moderat retning, jamen det gør vi, fordi vi ikke vil have vognen til at vælte. Vi vil gerne have den positive udvikling til at fortsætte.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Hvis hr. Ole Vagn Christensen virkelig gerne ville have en positiv udvikling på arbejdsmar-kedet og inden for erhvervslivet, så er det helt andre boller, der skal på suppen. Og så skal jeg med den største fornøjelse komme med Frem-skridtspartiets parti-program. Så kan hr. Ole Vagn Christensen få lov til at læse, hvordan man forbedrer erhvervslivets vilkår, hvordan man får sat gang i erhvervslivet og skabt nye arbejdspladser, hvordan man får fjernet alle de tåbelige beskatninger, som regeringen har været mester for, og hvordan man får frihed for den danske befolkning.

Men det skal jeg sørge for at hr. Ole Vagn Christensen får hurtigst muligt.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Der kan man jo se, hvad det medfører, at man tager nogle små skridt; så ender det hele lige pludselig ovre i en ideologisk diskussion, og den har jeg ikke tænkt mig at gå ind i, for den kan folk selv læse. Det er jo noget med at afskaffe efterlønnen, det er jo noget med at lave en hel masse andre utryghedsbestemmelser for folk. Det er netop noget med at få den vogn til at vælte. Så kan det godt være, at der er nogle andre steder, man bygger op.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Hr. Ole Vagn Christensen behøver såmænd slet ikke at være bekymret. Det, vi gerne vil, er at sikre et ordentligt samfund, hvor erhvervslivet får mulighed for selv at bygge arbejdspladser op uden alle mulige tilskudsordninger, en tryg-hed for de ældre, en tryghed for de svage – den slags, som vi er nødt til at prøve på at få rege-ringen med til i små nøk ad gangen, men så små nøk, at det ikke rigtig hjælper. Vi vil gerne tage de store skridt og sikre, at Danmark bliver

et velstående land, men det tager lidt tid, når vi har et fodslæbende Socialdemokrati, og vi kan ikke nøjes med at glæde os over, at solen skinner om morgenen, selv om det var rart.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg henstiller blot til, at man i debatten holder sig inden for lovforslagets rammer.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det har jeg også tænkt mig at gøre.

Jeg er godt tilfreds med, at mit parti og også den regering, vi sidder i, har valgt at tage de små skridt, så man netop ikke vælter situationen for mange mennesker, for det har vi jo oplevet.

Jette Gottlieb (EL):

Forslaget om, at nyudlærte og nyuddannede skal have et helt års arbejde for at oppebære fuld understøttelse, er en barsk og urimelig stramning over for de unge, der overhovedet ikke kan begrundes seriøst. Ministeren laver reelt en lov på baggrund af, at hun synes, nogle unge akademikere ikke fraflytter universitetsbyerne hurtigt nok, men virkningen er nok mest, at man fjerner motiverne til at tage kortvarige vikariater og meget midlertidige ansættelser meget langt fra sin bopæl.

Dokumentationen for, at der er reelle flaskehalse og akademikermangel i yderdistrikterne, er jo i øvrigt også mildest talt mangelfuld. Jeg tror, opfattelsen stammer fra en tid, hvor det typisk var en ung nyuddannet, der fik fast ansættelse med pension, til man ikke mere kunne tygge smør. Sådan ser arbejdsmarkedet altså ikke ud i dag. Det løse arbejde, projektansættelse, freelance og midlertidige stillinger er blevet langt mere almindeligt.

For mange akademikere er den tid, der går før en fastansættelse, typisk fem til seks år. Tag f.eks. en journalistelev, der færdiggør sin uddannelse og derefter kører et par år som freelancer eller med blandede vikariater for at få erfaring, før fastansættelse finder sted. Det er sådan nogle folk, der bliver ramt af de her forslag.

Hovedproblemet i loven er, at det rammer alle nyuddannede, og dermed er det et led i den lange kæde af stramninger for unge, der forsøger at komme ind på arbejdsmarkedet, og de rammes hårdt. Nyudlærte svende eller unge, der f.eks. vælger den nye halvandet år lange

pædagoguddannelse inden for netop en branche, hvor der er stor ledighed og mange vikariater og deltidsjob, ja, dem straffer man, hvis de vælger at skaffe sig mere viden og kompetence i forhold til dem, der kommer ind fra gaden.

Eller tag den murerarbejdsmand, der har fulgt regeringens tryllefløjte, er gået i voksenalere og, med tilskud i øvrigt, gennemfører sin mureruddannelse og derefter hænger på dimittendsatsen i sine næste ti ledighedsperioder – en situation, han ikke havde været i, hvis han havde beholdt sit gamle arbejde med sin dertil hørende periodiske ledighed.

Inden for de faglærtes rækker har det hidtil været sådan, at man efter de 3-4 års læretid fra arbejdside har kæmpet hårdt for at sikre de nyudlærte mindst tretten ugers arbejde, så de i hvert fald var sikret den maksimale dagpenge-sats og kunne få lov til at arbejde som svend. Hvis arbejdskravet bliver forhøjet til et helt år, vil denne mulighed være fuldstændig urealistisk, og den gamle tradition med at give fyresedler i svendegave kan få en opblomstring i fag med nedgang i beskæftigelsen.

Det er ikke let at finde nyt job, hvis man aldrig har haft arbejde som svend i en tid, hvor man helst skal være 25 år og have 30 års erfaring. Desuden er det ikke særlig befordrende for selvtilliden at blive henvist til en dimittendsats i årevis, der i visse tilfælde er lavere end bistandshjælpen, efter at man i forvejen har gået som billig lærlingearbejdskraft i en virksomhed i 3-4 år.

Vi kan ikke se, hvorfor unge nyuddannede, som ofte også er familieforsørgere og står over for at skulle etablere sig, skal straffes så hårdt økonomisk. Og vi forstår slet ikke, hvorfor unge, som vælger at betale solidarisk i en akasse, i visse tilfælde stilles ringere end bistandsklienterne.

Forslaget om at fremrykke den såkaldte faglige mobilitet er heller ikke særlig gennemtænkt. Mennesker, som har taget lange akademiske uddannelser eller erhvervet mange års kompetence som håndværkere, kan allerede efter et halvt år sendes ud i såkaldt rimeligt arbejde, hvilket på almindelig normalt dansk betyder hvad som helst.

Vi synes, det er udtryk for ringeagt og manglende respekt for de lediges kunnen, viden og erfaring, og vi mener, at denne formålsløse kosten rundt med folk meget nemt kan betyde samfundsmæssigt ressourcespild. En statsauto-

riseret gøgeungeeffekt, kunne man måske sige. Langt hellere så vi, at de ledige fik mulighed for at opkvalificere sig på et langt tidligere tidspunkt i ledighedsforløbet.

Endelig er der reglen om, at de ledige kan blive tvunget til at acceptere op til 4 timers daglig transporttid. Hvis man f.eks. arbejder i industrien, hvor der i parentes bemærket jo ikke er betalt frokost, er arbejdstiden altså 8 timer.

Hvordan forestiller man sig, at en ung familiefar eller -mor skal kunne lære sit barn at kende, hvis de skal være væk i op til 12 timer daglig? Ikke engang den enlige forsørger har mulighed for at nægte, og jeg kender ikke nogen institutioner for tiden i hvert fald, der har åbent i over 12 timer – ud over at det i øvrigt ville være børnemishandling.

Jeg har svært ved at se, at forslaget harmonerer med regeringens højtravende ord om at støtte børnefamilierne på arbejdsmarkedet. Vi så naturligvis langt hellere, at der blev afsat ressourcer til opkvalificering af den helt lokale arbejdskraft. Pendlingstider på 4 timer er hverken økonomisk, økologisk eller socialt hensigtsmæssigt.

Alt i alt ser vi igen her et forslag, der rummer stramninger for stramningernes egen skyld, som ikke har nogen egentlig effekt på arbejdsmarkedet, og som først og fremmest bliver fremsat af ideologiske grunde og for at kunne sige til de borgerlige, at regeringen skam har strammet rådighedsbegrebet, og så er de ikke engang tilfredse.

Poul Nødgaard (DF):

Hvis man ligesom tager overskriften for lovforslaget, så er den, at beskæftigelsen er steget, og så er ledigheden faldet; det siger næsten sig selv. Når det så er sagt, må jeg indrømme, at da vi i vores folketingsgruppe læste lovforslaget, sagde jeg til gruppen: Drømmer vi, eller er vi vågne? Hvis vi i Dansk Folkeparti eventuelt sammen med V og K og Fremskridtspartiet havde stillet nøjagtig det samme forslag, så er det givet, at vi var blevet hånet for det, for det er jo ikke groet i vores have.

Jeg synes, at mange af tingene virker udmærket, men jeg må så sige til arbejdsministeren, at når jeg dykker ned i lovforslaget – lad os tage den første pind om afskaffelse af etableringsydelsen – er det sikkert ganske udmærket, men så må man håbe på, at de mennesker, der ikke længere kan komme på etableringsydelse eller den der igangsætningsydelse, kunne komme i

arbejde. Der lægger lovforslaget forsigtigt – jeg siger meget forsigtigt – op til, at kun omkring 25 pct. finder et arbejde. De resterende 75 pct., som kunne være kommet på etableringsydelse, går altså ind i nogle aktiveringsordninger, som faktisk koster temmelig mange penge i forhold til etableringsydelsen; men lad det nu ligge.

Det, jeg nok vil rose regeringen mest for, hvis vi overhovedet skal tildele ros til nogen, er, at rådighedsreglerne bliver ændret. Jeg troede simpelthen ikke – og jeg tog et par ekstra briller på for at læse det – at Socialdemokratiet kunne gå ind for, at folk godt kan komme uden for deres egne fagområder og få beskæftigelse dér. Det vil faktisk på almindelig godt dansk sige, at en cand.mag. i dansk udmærket kan blive sendt ud som jord- og betonarbejder. Sådan læser jeg forslaget.

Jeg ved ikke, hvor god ideen er, men jeg kunne godt tænke mig, at ministeren kunne gøre lidt mere rede for dette med, at man kun kan være på uddannelsesorlov i 4 uger, når man er nyuddannet. Det bliver jo også et helt nybrud. Hvis folk alligevel ikke har noget at lave, har jeg lidt svært ved at se, hvorfor de ikke kan uddanne sig, men der er sikkert en eller anden fornuftig forklaring på det. Man kunne måske lave det sådan, at de alligevel skulle stå til rådighed for arbejdsmarkedet, sådan at de inden for nogle uddannelser godt kunne bryde ud af den og tage imod et job.

Så vil jeg lige til sidst sige noget om det med deltagerbetaling – det er en ting, som også ordførerne for både Venstre og De Konservative har været inde på – at også Dansk Folkeparti er noget forbavset over, at man afskaffer deltagerbetaling og dermed får et provenutab på 56 mio. kr. Jeg kan næppe tro, det er, fordi der er særlig meget administration ved at opkræve pengene, for i vore moderne tider kører sådan noget vel på edb. Jeg ved egentlig ikke, hvad den nærmere bevæggrund er for det.

Den socialdemokratiske ordfører, hr. Ole Vagn Christensen, var så inde på efterlønnen – han er faktisk den eneste, der har nævnt ordet efterløn i forbindelse med debatten om det her – men da hr. Ole Vagn Christensen ikke har tid til at høre efter, kan det være, at arbejdsministeren har. Jeg vil om den der efterløn spørge: Bliver næste station så, at der kommer et lovforslag? Om man kan blive ved at sende folk på efterløn som 60-årige, har nemlig også noget at gøre med, at beskæftigelsen stiger.

I Dansk Folkeparti har vi ikke aktuelle planer om at afskaffe efterlønnen, men hvis beskæftigelsen bliver ved med at stige og der bliver en markant lavere arbejdsløshed, så kan jeg da ikke forestille mig, at regeringen i det lange løb kan tale sig uden om, at man også på et tidspunkt debatterer hele efterlønproblematikken. Der skal selvfølgelig, og det siger jeg med det samme, være nogle ordninger, så ingen kommer i klemme. Folk, der har gået og regnet med, at de skal på efterløn, skal ikke lige pludselig fratages noget som helst, så det er jo et langsigtet projekt.

Jeg synes, det kunne være rart, om ministeren – ud over det, statsministeren har sagt – ligesom kunne åbne sig lidt og fortælle, hvad arbejdsministerens tanker er omkring hele den efterløn, som den socialdemokratiske ordfører altså tog fat på at debattere i dag, og som jeg hermed følger op. Men nu har han altså ikke haft tid til at høre efter; det er jo sørgeligt for ham.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg kan med det samme til hr. Poul Nødgaards sidste spørgsmål sige, at der ikke er nogen planer om at ændre i efterlønnen, hverken på kort eller lang sigt. Jeg synes også nok, at det var noget af en fordrejning af det, som hr. Ole Vagn Christensen havde sagt tidligere. Det, hr. Ole Vagn Christensen sagde, var i forhold til fru Annette Just, for Fremskridtspartiets holdning til efterløn er jo, at den skal fjernes. Og det er regeringen og Socialdemokratiet ikke med på, og det kommer vi heller ikke.

Jeg sad på et tidspunkt og tænkte, at jeg egentlig godt kunne unde mine kollegaer her i Folketinget en gang imellem at høre de arbejdsmarkedspolitiske diskussioner, der er uden for landets grænser, altså i OECD, Europarådet og andre steder. Her kikker man misundeligt på den danske arbejdsmarkedspolitik, fordi den virker. Den virker faktisk så godt, at andre lande er meget optaget af at lave kopier af vores arbejdsmarkedspolitik.

Det kunststykke, det faktisk har været at skabe en økonomisk situation, hvor erhvervslivet tjener så mange penge – sagt til fru Annette Just – at de kan investere i 100.000 arbejdspladser i den private sektor, som bidrager til, at vi har færre ledige, end vi har haft i mange, mange år, er faktisk et ganske godt eksempel på, at arbejdsmarkedet virker, netop fordi der ikke er flaskehalse. Så jeg kunne som sagt godt unde

kollegaerne her at høre nogle af alle de lovprisninger, som Danmark faktisk får. Det kan vi vel i en eller anden grad være fælles om at glæde os over!

Når jeg hører debatten om det konkrete forslag, vil jeg sådan set godt sige tak for støtten. Den er sådan lidt delt: Partier til højre i salen synes om dele af det, og partier til venstre i salen synes om andre dele. Det kan vel egentlig godt friste én til at konkludere, at så kan det ikke være en helt gal balance, vi har ramt.

Vi har ment, at når det går så godt med beskæftigelsen, som det faktisk gør, kan vi godt tillade os at kigge lidt på rådighedsreglerne, kigge lidt på, om man ikke kan skabe en situation, hvor man – hvis vi nu tager dimittenderne og de unge – giver en lidt større grad af incitament til, at de flytter sig, når de har fået deres uddannelser.

Hvis vi ser på, hvor dimittenderne faktisk er, hvilke regioner de er tilknyttede, er det faktisk sådan, og det synes jeg er tankevækkende, at tager man AC's arbejdsløhedskasse, så er ca. 83 pct. af de ledige dimittender knyttet til de fire uddannelsesbyer: Aalborg, Århus, Odense og København; 83 pct. af samtlige dimittender inden for AC-området er i uddannelsesbyerne.

Det synes jeg er tankevækkende, al den stund mange unge jo er meget parat til at flytte sig, når de skal have uddannelsen, men de burde vel egentlig også i en eller anden grad være parat til at flytte sig, når de har fået uddannelsen, og ikke blive så forelskede i uddannelsesbyerne, som de tilsyneladende er.

Jeg synes også, det er tankevækkende, at hvis man tager Sjælland, så er 80 pct. af dimittender med 6 måneders ledighed – det er også inden for AC's område – tilmeldt AF Storkøbenhavn, og det siger noget om en koncentration af folk, der har kvalifikationer, som samfundet som helhed og ikke kun de største byer har brug for. Det er lidt baggrunden for forslaget.

Jeg kan forstå på hr. Aage Frandsen, at der vil komme en lang række spørgsmål, og jeg vil være meget parat til at belyse de problemer, som vi har set i forhold til den faglige og geografiske mobilitet. Vi synes faktisk, det har udgjort et problem, at man kan mangle smede i Ringkøbing Amt, hvorimod der er ledige smede i Århus Amt; to amter, som jo ligger forholdsvis tæt op ad hinanden. Det kunne tyde på – det er også derfor, det er lagt ind – at den tværregionale formidling skal styrkes.

Til hr. Bendt Bendtsen og dette med reformer, der mangler, så synes jeg faktisk, at man skal være ualmindelig overfladisk – sådan stilfærdigt sagt – hvis man ikke kan se, at der faktisk er sket nogle væsentlige reformer på arbejdsmarkedet. Når jeg tænker på, hvordan arbejdsmarkedspolitikken så ud for 5 år siden, hvor der gik ganske mange i hovedsagelig passivitet i op til 10 år, så har vi i dag en arbejdsmarkedspolitik, hvor hovedparten er i aktivitet, og de er det i op til 5 år, altså klart en halvering og klart en helt anden drive på uddannelsesindsatsen i arbejdsmarkedspolitikken.

Det synes jeg er en reform. Det er en reform at flytte sig fra en arbejdsmarkedspolitik, hvor 75 pct. af aktiviteten består i mere eller mindre støttede fancy beskæftigelsesprojekter, til, at indsatsen og aktiviteten for de ledige – det gælder for 75 pct.s vedkommende – i dag er, at de er i en uddannelsessituation, som forbedrer deres mulighed for at komme på arbejdsmarkedet.

En bemærkning mere til hr. Bendt Bendtsen, og det er om SFI-rapporten. Bare for en ordens skyld: SFI-rapporten har taget sine oplysninger i en situation, hvor uddannelsesorloven forlængede dagpengeperioden, og hvor man kunne bruge sin uddannelsesorlov fuldstændig, som man gerne ville. Og dér er det rigtigt, at SFI-rapporten dokumenterer, at der ikke var den helt store beskæftigelseseffekt.

Det betød, at vi – faktisk næsten på samme tid som SFI indkasserer oplysningerne – traf beslutninger i forbindelse med finansloven for 1996, altså den finanslov, vi lavede med Det Konservative Folkeparti, hvor vi sagde, at uddannelsesorloven ikke mere kan forlænge dagpengeperioden, samt at man ikke kunne bruge det første halve år af uddannelsesorloven til lige præcis det, man gerne ville. Der skulle være en arbejdsmarkedspolitisk indfaldsvinkel til uddannelsen. Så der er faktisk rettet op på tingene, hvis man ser det i lyset af SFI-rapporten.

Så har både Venstre og De Konservative problemer med brugerbetalingen, og det var sådan set ikke særlig overraskende for mig at høre det fra Venstre og De Konservative.

Jeg vil godt sige, at med hensyn til brugerbetalingen er det rigtigt nok – sagt til fru Ulla Tørnæs – at jeg lagde meget vægt på, at de grupper, som ikke skulle være omfattet af brugerbetalingen, skulle være dem, som ikke havde fået uddannelse i forvejen. Det skulle heller ikke

være dem, der havde en forældet uddannelse. Og det førte til et regelsæt, som jeg godt vil vedstå ikke var så nemt at håndtere rundt omkring.

Jeg har også hørt ganske mange historier og også hørt ganske mange fremtrædende erhvervsfolk sige, at sådan som brugerbetalingen virker i dag for de beskæftigede, er det noget administrativt tungt noget; er noget bureaukratisk, som de gerne ville være foruden.

Så det her er selvfølgelig både for at fritage skolerne og virksomhederne for noget administrativt besvær, og så er det selvfølgelig også for at lette de beskæftigede, som så skulle betale for den udgift, fordi de faktisk bruger deres tid til at gå på uddannelse.

Regeringen lægger megen vægt på, at deltagerbetalingen afskaffes.

Hr. Aage Frandsen spørger: Hvad med virksomhedernes ansvar? Jeg er i og for sig meget enig med hr. Aage Frandsen i, at virksomhederne også skal bære deres del, men det er da ikke sådan, vil jeg sige til hr. Aage Frandsen, at vi ikke løbende følger det. Vi har et udvalgsarbejde kørende i øjeblikket, og vi lægger op til trepartsdrøftelser og diskussioner både med arbejdsgivere og arbejdstagere om, hvordan virksomhederne kan løfte det ansvar, de har, for både at kvalificere dem, der er ledige, og kvalificere dem, der er ansatte, for alle ved jo, at beskæftigelsesfremgangen baserer sig på, at vi har en veluddannet arbejdskraft. Det ligger ikke brak, og der arbejdes vedvarende og hele tiden med, at virksomhederne faktisk også skal løse deres opgave i forbindelse med opkvalificering.

Så et par bemærkninger om det med den geografiske mobilitet. Det er jo ikke sådan, at vi splitter familier, og det er heller ikke sådan, at vi vil sige, at folk i hobetal skal bevæge sig op til 4 timer om dagen samlet set for at få arbejde. Det er i nogle helt særlige situationer, hvis der f.eks. er brug for nogle kvalifikationer i én region og de ikke kan skaffes i den region, men hvor der i en anden region, der måske støder op til den, er folk, der har de kvalifikationer, som der ikke er brug for i den region, at det altså er en god idé i at lægge et incitament ind og give et lille puf til at tage arbejde derovre på den anden side af amtsgrænsen.

Jeg vil ikke sige, at det bliver efter objektive kriterier, for det kan altid være svært i arbejdsmarkedspolitik, men det bliver ikke administreret efter nogle retningslinjer, så alle skal bruge 4 timer til transport, for jeg er sådan set enig i, at

rent miljømæssigt osv. er det måske ikke det bedste i verden, men det er altså også kun i helt særlige situationer.

Så vil jeg godt sige noget til fru Jette Gottlieb om den faglige mobilitet og igen lidt om dimittender. De to faggrupper, det kunne også have været andre faggrupper, får jo arbejde, når de bliver færdige med deres uddannelse. Der er ikke uddannet nogen pædagoger i dagens Danmark, der ikke kan få et arbejde, så de vil overhovedet ikke komme i nærheden af det postulat, som jeg vil hævde det er, at man går et helt år på dimittendsats, og at man fratages muligheden og også lysten til at tage kortvarige vikariater. Hvorfor i himlens navn fratages man den mulighed? Man skal jo faktisk skaffe sig timer, man skal have et beskæftigelseskrav, som kan dokumentere, at man får en omregning. Pædagogen, som bliver uddannet, får arbejde. Prøv bare at se i aviserne, hvor mange ledige pædagogstillinger der faktisk slås op hver eneste dag.

Og ham dér mureren, der måske får en voksen erhvervsuddannelse, kan også gå ud og finde sig et arbejde, og bygningshåndværkeren kan gå ud og finde sig et arbejde. Praktisk talt alle kan gå ud og finde sig et arbejde i de grupper, som fru Jette Gottlieb antyder skulle komme til at hænge i dagpengesystemet på en lav sats i op til 12 måneder. Sådan ser verden faktisk ikke ud.

Det, vi har lagt vægt på med dette her, er stilfærdigt sagt at skabe en ligestilling mellem alle på arbejdsmarkedet, hvor nyuddannede i dag har en særstilling ved, at de kun skal have været medlem af en a-kasse i 1 måned og kun skal have været ledig i 14 dage, 2 uger, efter endt uddannelse.

Jeg mener i og for sig, at der er balance i det her forslag med en styrket faglig mobilitet, en styrket geografisk mobilitet og fjernelse af særregler for dimittender. Så har vi også lagt vægt på at signalere i dette lovforslag, og det var i og for sig også noget, jeg havde regnet med, at Venstre og De Konservative havde bidt mærke i, at de unge mellem 25 og 30 år bliver en prioriteret gruppe, lige så vel som seniorpolitikken bliver prioriteret i arbejdsmarkedspolitikken. Men det sker på en regional basis, og det er de regionale arbejdsmarkedsråd, der har ansvaret for prioriteringen.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Det var meget fint, for nu fik jeg jo dokumenteret, at grunden til at lave sådan et forslag var akademikerne, de universitetsuddannede. Det fremgik meget klart af eksemplet, men jeg vil lige gøre opmærksom på, at selv om det er et meget fint ord, dimittender, drejer det sig altså om alle, der har en uddannelse på mere end 18 måneder, og deraf udgør de universitetsuddannede altså en forsvindende lille gruppe.

Men selv om vi så holder os til de universitetsuddannede, er der da ikke noget mærkeligt i, at disse mennesker, som typisk, når de er færdige, vil være 27-28 år, og mange af dem har stiftet familie, indtil de finder et arbejde, bliver boende det sted, hvor de har boet i de sidste par år. I øvrigt er det ikke særlig nemt at flytte, hvis man er arbejdsløs, så selvfølgelig bliver man da boende dér, indtil man finder sit arbejde.

Det, der savnes, er en dokumentation for, at alle disse mange ledige job rent faktisk findes ude omkring, for det gør de jo ikke. Eksemplet med Viborg var i hvert fald ikke særlig velvalgt. Dér viste et hurtigt tjek, at der altså ikke mere var disse ledige stillinger på gymnasierne.

Med hensyn til mureren: Det, jeg antydede med mureren, var, at der inden for murerfaget som inden for andre byggefag og inden for mange andre fag også vil være en sæsonledighed. Det, jeg refererede til, var, at den her murer, vi nu har fået uddannet, vil komme til at gå vinterledig på dimittendsats, og det vil han blive ved med i lang tid, hvis ledigheden varer i f.eks. 3-4 måneder, hvilket ikke er ualmindeligt.

Ulla Tørnæs (V):

Jeg synes ikke, det er en rimelig måde, arbejdsministeren beskriver debatten om deltagerbetaling på AMU-kurser på. Arbejdsministeren nævner, at erhvervsfolk rundt omkring i landet har påpeget over for hende, at de ønsker at komme af med deltagerbetalingen. Hvis man spørger den enkelte arbejdsgiver, der skal administrere den fuldstændig håbløse lov, som arbejdsministeren fik vedtaget, de medfølgende skemaer, og hvad ved jeg, er det da klart, at den enkelte arbejdsgiver vil sige: Lad mig dog for Guds skyld slippe for det.

Men hvis man mere generelt spørger til erhvervslivets opfattelse af, hvordan det ønsker AMU-systemet indrettet, er der da ikke nogen som helst tvivl om, at erhvervslivet ønsker et

efterspørgselsstyret system, hvor man netop sikrer, at udbud og efterspørgsel følges ad, og det er for os helt klart en forudsætning, at der er en individuel deltagerbetaling for at deltage i AMU-kurser.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det er faktisk sådan, vil jeg sige til fru Ulla Tørnæs, at man altid kan diskutere, om der er for mange eller for få skemaer – nu ændrede det sig her for nogle måneder siden, hvor vi kunne skære skemamængden ned, det ved jeg at fru Ulla Tørnæs har været optaget af, og det har jeg også været – men det er jo ikke virksomhederne, der skal udfylde dem.

Når jeg refererer til, at mange virksomheder faktisk har givet udtryk for, at de synes, det er en dårlig ordning, er det på baggrund af udtalelser fra fremtrædende erhvervsfolk på de konferencer, vi har haft, hvor de siger, at det altså er dårligt, at de skal straffes, for det bliver de jo. Det er al anerkendelse værd, at nogle virksomheder har valgt at betale for deres medarbejdere, men de synes bare – ja, de siger det ikke direkte – at de hellere ville betale pengene på en anden måde.

De anser det i dag som en investering i deres medarbejdere, meget flot har f.eks. Grundfos det synspunkt, men det er en lidt underlig måde at få løftet den investeringsforpligtelse på, og jeg tror ærlig talt, at både Venstres og De Konservatives naturlige bagland, hvis jeg nu må tillade mig at sige det, selv om man en gang imellem har et bagland og en gang imellem ikke har et bagland, vil være glad for det her.

Jeg synes under alle omstændigheder, og det takker jeg da sådan set for, at begge partier afslutningsvis sagde: Lad os prøve at snakke om det. Jeg er meget parat til at snakke om det, men jeg tror faktisk, at denne sag ville være tjent med, at vi kunne løfte den. Om vi så kan finde andre metoder til at få et efterspørgselsstyret AMU-system, synes jeg kunne være en spændende diskussion partierne imellem, men en brugerbetaling, der er individbåret, har i hvert fald vist sig ikke at være den rigtige vej, og det er derfor, vi foreslår, at den bliver afskaffet.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Jamen lige præcis, vil jeg sige til arbejdsministeren, erhvervslivet har jo påpeget, at det ønsker en anden form for efterspørgselsstyring end

den, ministeren har fået gennemført, for der er reelt ikke tale om nogen efterspørgselsstyring.

Ministeren siger ganske rigtigt, at de er parat til at betale på en anden vis, f.eks. ved at man indførte en individuel deltagerbetaling, som omfattede alle undtagen de brugere, som jeg nævnte over for hr. Ole Vagn Christensen. Det ville gøre det langt lettere for arbejdsgiverne at finde ud af, hvem af de ansatte der er omfattet af deltagerbetaling, og hvem der ikke er det.

Det er rigtigt, at skemaerne udfyldes på AMU-centrene, men arbejdsgiverne er jo nødt til at vide, om de skal betale, eller de ikke skal betale for en medarbejder, de sender af sted, så det er jo en forudsætning overhovedet, at også arbejdsgiveren sætter sig ind i den del af det.

Arbejdsgiveren slipper altså ikke for bøvlet, men det ville han gøre, hvis man indførte en generel brugerbetaling, der omfattede alle.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jamen jeg har godt forstået, at både Venstre og De Konservative gerne vil bevare brugerbetalingen på AMU, men det ønsker regeringen ikke. Vi vil gerne have fjernet den brugerbetaling, den enkelte skal betale.

Vi vil godt være med til at diskutere, om man kan finde en metode til at sikre en efterspørgselsstyret uddannelse, for vi ønsker jo heller ikke, at vores uddannelsesinstitutioner på nogen måde skal bruge til, kan man sige opbevaring. Det skal være uddannelsesinstitutioner, og det skal være arbejdsmarkedsrelevante uddannelser, som er til gavn for arbejdsmarkedet og for virksomhederne, og det skal ses sådan i den dér, kan man sige fremtidssikrede investeringsånd, at arbejdsstyrken skal opkvalificeres.

Men man må ikke tro, at det sker på den måde, og det må vi så erkende, og det gør jeg da også, at det har vi troet på et tidspunkt, ellers havde vi jo ikke indført denne brugerbetaling. Vi kan nu se, at det ikke virker, og når man kan se, at noget ikke virker godt nok, skal man også være parat til at fjerne det. Og det er det, lovforslaget gør.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Jeg synes, det var bedre, om arbejdsministeren var parat til at forbedre systemet, så det kom til at fungere, og ikke blot fjerne det og konstatere,

at det ikke fungerede, fordi det, man fik indført, var sådan en halv ordening.

Men når så arbejdsministeren siger, at regeringens er indstillet på, at der skal være efterspørgselsstyring inden for det her område, kan jeg altså ikke helt forstå, at man så foreslår en del af et efterspørgselsstyringssystem afskaffet.

Men vi må jo tage en snak om det i udvalget, og så må vi se, hvor vi havner, men sådan som lovforslaget nu foreligger, kan vi under ingen omstændigheder være med til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 2:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for Folketinget.

Af Erling Olsen (S), Ivar Hansen (V), Henning Grove (KF), Margrete Auken (SF) og Elisabeth Arnold (RV).

(Fremsat 8/10 97).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Pia Gjellerup (S):

Selv om dette beslutningsforslag ikke er et forslag, som sædvanligvis vil påkalde sig den meget store debat, synes jeg, det er værd at markere, at ved fremsættelsen af dette beslutningsforslag og ved den forhåbentlig snarlige vedtagelse går Folketinget ind i en ny æra, hvor det ordner forholdene med sine efterhånden relativt mange ansatte på den måde, som man gør på det øvrige arbejdsmarked.

Det vil jeg på Socialdemokratiets vegne gerne bemærke ved denne lejlighed, og det giver vi

vores tilslutning til. Vi synes, det er godt, at vi er kommet i den situation, at vi har de sædvanlige arbejdsmarkedsforhold også her i huset.

Så er der også en enkelt ændring, nemlig gennemførelsen af, at Nordisk Råds danske delegation har sekretariat som en del af Folketingets administration. Det kan vi naturligvis også kun sige ja til at få gennemført i reglerne om forretningsordenen.

Generelt kan jeg altså give tilslutning på Socialdemokratiets vegne. Jeg kan sige, at det også gælder på Det Radikale Venstres vegne, og jeg kan næsten se på salen, at det også gælder på en del andres vegne; men nogle enkelte vil tale for sig selv.

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg skal blot meddele, at da vores ordfører, hr. Henning Grove, ikke kan være til stede i salen, skal jeg fremføre, at det her er en aftale mellem organisationerne, personalet og Folketinget. Det er en almindelig aftale, der skal ind i Folketingets forretningsorden, og det er en aftale, som kan støttes af Det Konservative Folkeparti.

Annette Just (FP):

Det er ikke for at tage Folketingets tid, men da fru Kirsten Jacobsen ikke kan være til stede, skal jeg blot sige, at ikke blot er det her noget, som man har vedtaget for lang tid siden i Udvalget for Forretningsordenen, men det har faktisk en god, fornuftig og saglig begrundelse, som Fremskridtspartiet naturligvis også støtter.

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil også sige, at Enhedslisten støtter varmt, at der kommer ordnede overenskomstmæssige forhold for Folketingets ansatte. Jeg vil dog lige gøre opmærksom på, at der sikkert stadig vil være en hel del løse ender, som f.eks. dispensationen for 11-timers-reglen og den slags ting, men det er jo så noget, der fremover vil kunne komme op ved forhandling.

Poul Nødgaard (DF):

I Dansk Folkeparti har vi ingen problemer med det foreliggende forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.